Rimaszombat, 1882. julius 30. 31. szám. Harmadik évfolyam.

Szerkesztőségi iroda: Rimaszombat, Losonczi-uteza 24 sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal: R.-szombat, Losonczi-uteza 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj: Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér: Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczi-uteza 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetesek legczélszerübben postautalvány utján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Nehány szó a megyei levéltárakról.

A nyers erő küzdelme véget ért; — a szellemharcza vette kezdetét a müvelt népek oczeánjában. A jelszót, mely alatt annyi virágzó országot sepert el, annyi nemzetet törül el a földszinéről az ó és középkor: az ujkor nem hangoztatja többé; s ha olykor-olykor egyik vagy másik nemzet fegyverhez nyulni kényszerül, nem a rablás és pusztitási vágy vezérli a kart, mely a fegyvert forgatja: — hanem egy magasabb érdek, melynek elérésétől a müvelődésnek egyik vagy másik téren való elébbvitele függ, s a melynek megvalósitása mig egyrészről dicsőséggel koszoruzza azt, ki kivivni segitett, — másrészről boldogságot áraszt az összes müvelt világra.

Egy nemzet sincs a világon, melynek a létért való küzdelmekből nagyobb osztályrész jutott volna mint a magyar; egy sincs olyan, melynek az idegen elemekkel való küzdelmek között önmagával is többször kellett volna harczban állani, mint nekünk; egy sincs olyan, melynek történelme változatosabb volna, mint a mienk; — minek következtében jó előre kellett gondoskodni oly helyekről, melyeken az egyes birtokviszonyokra s az egyesek, városok és vidékek történetére vonatkozó okmányok a viharos időkben kellőkép magőriztessenek, s a mely helyeket a nyers erőszak ellen nem csak fegyvererő védett. mely az erősebb előtt oly sokszor és oly hamar megtörik, — hanem a vallási kegyelet is oltalmazott századokon keresztül.

E czélt valósiták meg előrelátó őseink az országos leveltáraknak oly félreeső helyeken való felállitása által, hova kincsvágy nem vezethetett s a melyet csekély őrség mellett a vallás iránti pietás övezett a jogtalan megtámadások ellen.

Csak hogy ilyen hely, midön az egyház vezérférfiai egyszersmind katonák is voltak, kevés volt az országban. Igy a hazai történelemre s egyes családokra vonatkozó okmányokat gyakran az ország egyik széléből a másikra kellett megőrzés végett elszállitani. Ez okmányok bár nagyrészt megtizedelve ott hevernek feldolgozatlanul. ismeretlenül az egyes levéltárak mohosult falai között, — távol a helytől, melynek történelmére vonatkoznak. nem ismerve az egyes családoktól, a melyeknek birtokviszonyait érintik. Igy ha valaki az egyes megyék, városok vagy családok történetét meg akarná irni, kénytelen volna a hazai összes levéltárakat átkutatni, mely nem számitva a roppant költséget, oly óriási feladat, melyre egy ember élet nem volna elegendő.

Igy állván a dolog önként azon kérdes merül fel, mint kellene ezen segiteni? — Elmondjuk.

Az ujabb kor egyik kiváló fontosságu alkotása a megyei levéltárak felállitása és rendezése. Ezeknek jó karban tartására minden megye kiváló gondot fordit évek hosszu sora óta, s a megyék elöljárói hathatósan müködnek azon, hogy a megyei levéltár teljes és tökéletes legyen, hogy benne ne csak a hazai és megyei történetre vonatkozó okmányok legyenek feltalálhatók, hanem egyesek is feltalálhassák abban a családjuk egyes tagjaira vonatkozó okmányokat.

E szempont vezérelte megyénk közigazgatási bizottságát és közgyülését, midőn levéltárnokát a „jászói levéltár“ átkutatására kiküldötte. Mint tudjuk a megyére mint politikai hatóságra vonatkozólag csak egyetlen okmányra akadt 1582-ből, de talált temérdeket olyat, melyek egyes városok, községek s családok birtokviszonyaira vonatkoznak, melyeknek jogi jelentősége ma már ugyan nincs, de azért megyénk monographiájának kiegészitésére nem kevés jelentőséggel birnának.

De nemcsak Jászón, hanem más országos levéltárakban is fordulhatnak elő megyénkre vonatkozó okmányok, melyeket mindenünnen meg kellene szerezni, hogy megyei levéltárunk, — mely már is vetekedik gazdagság és rendtekintetében bármelyikkel hazánkban, teljes és hiány nélkül való legyen, s hogy megyénk egyes vidékeinek s családjainak történetére vonatkozó bárminemü okmány falai közt fel lenne található.

Egyesek alkotják a testületeket, testületek a nemzetet; egyeseknek a történelme egésziti ki a nemzet történetét, mely csak akkor lesz teljes és tökéletes, ha az ősök által tett intézkedéseket ismeri és kellőleg elbirálni tudja. Megyénk történelme is csak akkor lesz hiány nélkül való, ha rendelkezésünkre állanak mindazon okmányok, melyek multjára vonatkoznak. E szempontból melegen ajánljuk, hogy minden megyénkben szereplő egyesek és testületekre vonatkozó okmányok az országos levéltárakból kikerestessenek s megőrizés végett a megyei levéltárba helyeztessenek el.

A nőkről.

Általában mi férfiak szeretjük magunkat testileg és szellemileg erősebbeknek. képesebbeknek tartani a nőknél; és sokan a nők iránti előzékenységet, mi az udvarias és lovagias férfiut oly szépen jellemzi, a férfiui sziv azon kötelességszerü hajlamának tekintik, melyet az erősebb a gyöngébb iránt gyakorol s gyakorolni tartozik.

Pedig ez csak részben van igy. — Mert mig a férfi testi szervezetének erősebb volta, szellemének magasabb röpte, itélőtehetségének körvonalozottab iránya által minden esetre előnyben áll a nő felett; addig a nők a kedély gazdagsága, az érzelem mélysége s az erények legkiválóbb fajai, mint önfeláldozás, türelem, szeretet, áldozatkészség tekintetében jóval élőttünk állanak.

S e határvonal választja el azon két nevelési kört is, melyekben az egyiknek és másiknak előkészitetnie kell. Ugyanis mig a *férfit az életnek* s az élet által elé szabott munka és hivatáskör számára kell kiképezni, hol az *értelem* játsza a főszerepet, addig a *nőt kizárólagosan a családnak kell megtartanunk*, hol a fentebb emlitett erények mindenikét, — melyek pedig a női kebelnek oly jellemző sajátságai, mint a virágnak a szin és illat, — a családtagok körében ezeknek és saját önmagának boldogitására érvényesitheti. — S ezeknek czél- és okszerü alkalmazása szüli azt, hogy *mig egy tapintatos, hivatását átérteni és átérezni tudó nő a legelvetemültebb férfit is képes lényegileg átalakitani, megjobbitani*; addig mi férfiak nem rendelkezünk oly tulajdonokkal, melyekkel ezt *egy szeszélyes nővel szemben képesek volnánk érvényre emelni*.

Ennek következtében a családi élet boldog vagy bóldogtalanságának sark köve a nő; az ő végtelen szerelme von diesfényt a férfi müködésének utjára; az ő biztatása, bátoritása ad irányt szelleme magas röptének s viszont a csalódásokban megrendült férfi sziv, — a mi pedig az élet gondjai között a legnevezetesebb szándékkal elénk tüzött czél felé való küzdésben oly sokszor osztályrészünk, — az ő puha keblén találunk nyugalmat, szivének jóságában vigaszt és erőt a további küzdelemre.

Igy és ekként fogván fel a nő hivatását, ily sulyt fektetvén annak kedélyvilágára önként azon kérdés merül fel elöttünk: megfelel-e a nőnevelés a mai szinvonalán ama magasztos czélnak, mely a nőre a családi életben vár.

E kérdésre bátrak vagyunk határozottan „*nem*“mel felelni. Mert ha széttekintünk azon leánynevelő intézetek

TÁRCZA.

Emma és Klemma.

Irta: **Gyurkovich László.**

A ***-i vasuti állomás szokatlanul élénk volt a vasárnapok délelőttjein. A kicsiny városka módosabb lakói seregestől keresték fel e napon a közeli fürdőhelyet; egy sem maradt el, ki szerét ejtheté a rövid kéjutazásnak. — Élénk csoportok töltötték meg az épület előtti gondozott sétakertecskét, türelmetlen hölgyek, vig ifjak, komoly papák és méltóságteljesen haladó mamák szorongtak homokos utain. Az ismeretes csengetyü-hangok egészen idegesekké tevék a készülődőket, s az összes utazók tábora tolongva igyekezett a pályaudvar bejárata felé. A hosszu vonat előtt ott füstölgött már a prüsszögő gép, a le- és felsétáló jegyszedő jeladásra készen tartotta sipját kezében. — Megeredt az ár, a bucsuzók tömege hullámzott a födött folyosón, ölelés, csók, kaczaj és zokogás váltogatták egymást a sorok között.

— Isten veled Dezsőm, isten veled — susogta az ifju hölgyecske férjének, mig ajkai odatapadtak borzas bajuszához, s a piczi lábak a lépcsőre hágtak, hogy kiszakaszszák karcsu termetét az ölelő karok közül.

— Pá lelkem Ilonám! — volt a válasz; a boldogtalan hitves keserü tekintettel kisérte távozó „kincsét“ a kocsi belsejébe.

— Az ég áldása legyen veled gyermekem! tördelte odább a szerető anya zokogó hangokon, s hévvel szoritotta keblére a világba induló egyetlen gyermekét.

Édes csengetés zavarta meg ujból a sirók és kaczagók sokaságát, futkosó pályaszolgák sürgették beszállásra az utazókat.

— Irma a dobozokat! — hangzott egyik kocsiosztály felől, s a fürge szobacziczus kosarak, kisded szekrénykék, kalaptartók és vászonba göngyölt csomagokkal megrakottan sietett a nyitott ajtóhoz. Kicsiny fehér kezecske nyult a leány felé s lassankint fel lőn adogatva az egész málha-csomó. Utoljára látszott a picziny habkacsó s Irma czuppanó csókjával terhelten, végleg eltünt a kék ablakfüggönyök mögött. Az ajtó becsapódott.

— Megengedik nagyságtok? — szólt egy ifju dandy, mialatt a kilincsre tevé kezét. A hölgy ajkbiggyesztve, szó nélkül forditotta el szép fejét s a csomagok rendezéséhez látott.

— Ki volt az? csendült most meg egy hang a coupé másik oldalán.

— Kérdezni sem érdemes, felelt röviden a megszólitott.

— De Emma, én mégis tudni óhajtanám, kérdte ujból a másik ifju, halvány arczu nő, s egy kaczér kis kalap alá szoritotta dus szőke fürteit.

— Valóságos komédiás, szolt pajkos mosollyal Emma, neked való.

— Köszönöm a gondoskodást. duzzogott a kivánesi leányka — de magadról se feledkezz meg.

— Valóban ez a vonat megy Budapestre? kiáltott kivül valaki.

— Igen uram. de igyekezzék, mert nyomban indulunk.

— Ah ugy? Paul! . . . De hol az ördögben is van az a ficzkó? . . . Hallod?! hozd gyorsan a felöltőmet.

— Repülök méltóságos uram, kiáltott a kétségbeesetten futó szolga, s X . . . báró nagy lépésekkel sietett az első kocsik felé.

— Hé! hallja? nyisson egy ajtót.

Kling, kling, kling . . . . . trá . . . rá . . . készen! . . . egy éles fütty és a vonat lassan megindult. Mosolygó és könyező arczok az ablakokban, utolsó „Isten veled“ az elmaradottak felé.

— Uram, ön már nem utazhatik, — szolt a pályaszolga és távozásra hivta fel a bárót.

— De nekem mennem kell barátom — beszélt az ifju tovább — kérem segitsen rajtam, — s egy meggyőző okot csusztatott tenyerébe.

— Tehát sürgős ügyek? nagyon jól van uram; méltóztassék . . . . és feltárva a kocsi ajtóját, gyorsan tolta be a bárót nyilásán.

Emma mosolyogva sugta barátnője fülébe: — A komédiás mégis ide került.

— Ez az? — szolt Klemma, s a két hölgy alig viszonozva a fiatal üdvözlését, a kezeikben tartott könyv olvasásába merült.

A vonat mind gyorsabban zakatolt az utat szegélyező akáczok árnyában, a nap csak lopva bocsátott át néha egyegy sugárt a sürü lombokon. A hőség mégis tikkasztó volt; csak a gyöngén lengedező szellő enyhitette némileg hatását· A fasorok homályában megszelidült fény az Emma arczára vetette gyenge világát, a szép szabályos arczot a kicsiny duzzadó ajakat még bájosabbá tevé; a mély tüzü fekete szemeknek ellenállhatlan volt ragyogása. Klemma, a szelid, ábrándozó leány a szöglet homályába rejtette szép fejecskéjét.

A két ifju hölgy egy közös rokonuk látogatására indult a fővárosba.

A figyelemre nem méltatott báró szótlanul szemlélgette egy ideig a vidék szépségeit; majd elszunnyadott a kocsi tulsó végén. A fel-felpillantó női szemek csakhamar észrevevék állapotát. Abba hagyta az olvasást a két pajkos leány s egy édes kaczajba törtek ki ajkaik.

— Emma, az istenért! ne nevess oly hangosan . . . s finom kendőjét szoritotta piczi szájára a figyelmeztető.

— Ha . . . ha . . . ha . . . tört ki ismét a gomolylyá gyürt csipke alól, s a viszhang hiven felelt az átellenes ablak függönyeinek redői mögül.

Az alvó, a hangszallagait ingerlő lég zenéjével vágott közbe olykor, s e figyelme hangversennyé egészitette ki a hölgyek kaczagását.

— Mulatságos kis komédiás ez . . . fokozta Emma barátnője jókedvét, s a hangzavar ujra felharsant az ifju secundója kiséretében.

Éles sivitás reszketteté meg a léget e pillanatban, s a gép felöl zavart kiáltások hangzottak. Rémülten szöktek fel a hölgyek helyeikről s elhalványult arczczal, a félelem szavával ajkaikon rohantak majd egyik, majd a másik ablakhoz. A báró is csakhamar talpon volt s azonnal a nőkhöz sietett.

között, melyek az újabb korban a nő nevelés érdekében megindított mozgalom gyümölcseiként az ország egyes vidékein megalakultak s évek óta működnek, ugy tapasztaljuk, hogy némelyike legtöbb esetben nincsen tisztában sem a nő valódi hivatásával sem pedig a nőt phychologiailag a vezetők kellőkép nem ismerik. — Ennek kifolyása azután az', hogy a nőkből legtöbbnyire szaktudósokat akarnak nevelni, vagy is oly czél elérésére kényszeritik erőszakkal, mely felé — mig vezetik — bárány módra megy ugyan, de ha magára marad eltéved, mint gyönge gyermek a sötét éjszakában.

Ez abnormis irányhoz egy szintén nem kevésbé veszélyes jelenséget tapasztalhatunk, ha a nővilágot figyelemmel szemléljük. Ez nem más mint a vagyonosodás megrontója, a családnak anyagilag tönkre juttatója, — a divat-kór.

Ugy látszik Tompa Mihály, midőn megirta, hogy „Főispánnét alispánné, ezt esküdtné látja. Pap leánynak gróf leányról készül a kabátja“ — akkor lelkükbe olvasott a nőknek, mert ezekben vajmi ritkán van meg a kellő belátó képesség arra nézve, hogy eddig és ne tovább; hanem számitás nélkül usznak tova a divatárral s a véres verejtékkel szerzett fillérek egymásután tünnek el a divatkereskedők zsebeiben, s a békétlenség, mely a „nincsen“-ből ered, először a boldogságot, mely pedig az embernek, főleg pedig a családi életnek egyedüli éltető eleme, dulja szét — s igen sok esetben a becsületet is magával ragadja.

E szomoru jelenségnek oka szerintünk abban keresendő, hogy a nőt nem a család számára nevelik, hanem a divatnak; azon lelki gyöngeségét, mely a nőnek természeténél fogva sajátja, hogy t. i. szereti a külső fényt és pompát, s nagy mérvü utánzási vágy van benne, — nem nyesegetjük korán; — nem forditunk kellő figyelmet azon magasztos czélra, mely természeti hivatásánál fogva vár, igy nem csodálkozhatunk azon, ha oly családi élettel találkozunk lépten-nyomon, melyből a megelégedés, életünknek ez éltető napja örökre számüzve van.

Ha küzdelem az élet, mely reánk férfiakra vár, s mely küzdelem alatt a kitartás és képességgel felruházott erősebb nemből is gyakran annyi sok esik el: ne kényszeritsük a gyöngébbeket oly küzdelmekre, melyek alatt mi is összeroskadunk; hanem inkább arra forditsuk figyelmünket, hogy őket a divatkór, — korunknak e mételye — hatalmába ne keritse; szem előtt tartván folyton azon magasztos czélt, mely a nőre a családi élet szentélyébe vár s a melyet egyedül csakis ő képes mennyé vagy pokollá átváltoztatni.

Az 1882. évi julius hó 17-én d. e. 10 órakor Rimaszombatban tartott számonkérő ülés jegyzőkönyve.

Jelenvoltak az alólirottak. — Mely alkalommal a közigazgatási, árvagyám és gondnok hatósági iktató és kiadó könyvek megvizsgáltatván, jbeli szbirák és polgármesterek vonatkozó jelentései szemügyre vétetvén, a nevezett hatóságok ügykörében a közelebb mult évnegyed lefolyta alatt, a működés eredménye, számokkal is kifejezve, következőkben állapittatott meg.

I. A központi közigazgatásnál folyó évi junius 30-ig beérkezett iktatóba 4860 sz. a második negyedre esik ebből 2333 sz. az előző évnegyed hátrálékáról 480 számmal feldolgozandó összesen 2813 feldolgoztatott 2619 a hátr. marad 194, és pedig ki nem osztott 79 kiosztott 115. Ujházy Lajos főjegyzőnek kiosztatott a lefolyt negyedben 896 sz. a előző negyed hátrálékával 204 feldolgozandó volt 1100 sz. tényleg feldolgozott 1023 hátrálék marad 77. Bornemisza első aljegyzőnek kiosztatott 768 az előző negyed hátrálékával 258 feldolgozandó volt 1026, tényleg feldolgozott 997 hátrálékban marad 29, harmad aljegyzőnek kiosztatván 438 tényleg feldolgozott 437 hátrálékban maradt 1 szám. Alispán által vagy elnökileg feldolgoztatott 162 közgyülésre jegyeztetett, illetőleg ott intéztetett el 8. Jelentéssel hátrálékban találtatott: Kubinyi Géza szolgabiró 13. Kubinyi A. szb. 24. Batta szb. 9. Gömöry dobsinai pmester 2. Főszámvevő 4. Alszámvevő 8. Maléter szb. 11. Sándor szb. 23. Sthimmel rozsnyói pmester 25. Madarász jólsvai pmester 1. Szabó rimaszombati pmester 5. főmérnök 11. Abonyi főügyész 9.

II. A megyei központi árvaszéknél: A folyó évi junius 30-áig beérkezett az iktatóba 6186 esik a lefolyt évnegyedve 3011 sz. melyhez hátrálék 517 feldolgozandó volt összesen 3528. Lengyel előadónak kiosztatott 812 az előző negyed hátrálékával 136, feldolgozandó volt összesen 948, feldolgozott 843 hátrálékban marad 105 sz. Szentpétery előadónak kiosztatott 967, az előző negyed hátrálékával 1078 feldolgozott 886 hátrálékban marad 192. Szakall Vincze napdijas előadónak kiosztatott 805, hátrálék 46 feldolgozott 815 hátrálékban marad 36 sz. Ifj. Török László másodaljegyző v. árvaszéki jegyzőnek kiosztatott 459 hátrálékkal feldolgozandó volt 524 feldolgozott 443 hátrálékban marad 81. Elnökileg tüzbiztositási ügy feldolgoztatott 132. Dancs Gyula központigy. mint előadónak kiosztatván 117 hátráléka volt 9 ezzel feldolgozandó 126, feldoldozott 121 hátráléka marad 5. Ügyészeknek kiosztatott 6 hátr. volt 4 feldolgozandó összesen 10, feldolgoztak 5 hátr. vannak 5 számmal. Az irodába tisztázás végett kiadatott 2992 az előző évnegyedről hátr. volt 282 feldolgozandó összesen 3274, feldolgoztatott 3105 hátr. marad 179. Kiosztatlan marad az iktatóban 117 szám. Jelentéssel pedig hátrálékban találtattak: Kubinyi Géza szbiró 27. Kubinyi Andor szb. 35. Batta 43. Dapsy alpénztárnok 22. Iktató kiadó 11 Maléter szb. 26. Sándor szb. 62. Abonyi főügyész 12. Irattárnok 41 számmal. — Eredmény általában kedvező; szükséges azonban, hogy a szaporodó ügyforgalom mellett az árvák és gondnokoltak érdekeiben a harmadik előadói állomás rendszeritessék; mésként a visszaesés kikerülhető nem lenne. (Folyt. köv.)

A gömöri ág. ev. esperesség közgyülése.

A gömöri ág. ev. esperesség folyó hó 18-án tartá meg N.-Röczén évi közgyülését, ngs. Szontagh Bertalan esperességi felügyelő, és nt. id. Bartholomaeidesz László főesperes urak elnöklete mellett.

A gyülés folyamáról meg kell jegyeznem, hogy oly példás csendesség és rendben folyt le, — a tárgyak oly komolysággal intéztettek el, mint csak azon esperességtől várni lehet, a melynek élén egy Szontagh Bertalan s egy Bartholomaeidesz László áll s a mely esperességnek tagja maga a tiszai kerületnek érdemekben dusgazdag superintendense, Czékus István.

A gyülés szokott dékáni jelentéseiből kitünt, hogy a magyarnyelv az esperességben mindenütt, nem kevésbé a balogvölgyi dekanátusban kiváló gond, szeretet, kedv, buzgóság és meglepő eredménnyel tanittatik s iskoláink évről-évre magyarosodnak. Legyen ugy! Itt az érdem első helyen a tanitó uraké, továbbá magaé a hazafias hatóságé és az esperesség buzgó közegeié, nem kevésbé a megyeé, mely a tanitókat ösztöndijazza s azon egyes világi uraké, kik a tanonczokat szintén kisebb-nagyobb ösztöndijakkal segélyezik.

Azonban a Groó-féle vezérkönyvtől sem lehet igazságosan megtagadni az érdemet, ha e könyvet a maga valódi belső értéke szerint akarjuk itélni. Magam tapasztaltam, hogy mióta e könyv iskoláinkban használtatik, azóta a magyar nyelyv sikeres tanitása biztositva van.

De sajnos, hogy e könyvet kellő módon mindenütt fel nem használták. — Soraimhoz még egy örvendetes tapasztalatom feljegyzése járul. — N.-Röcze városát 12 esztendő óta a gyülés napján láttam először Ismerem multját, most volt szerencsém megismerni N.-Röcze jeleoét. Meglepetve léptem a városba s megörvendeztetve távoztam el onnét. Tapasztaltam, hogy e város 12 esztendő óta mennyi változáson ment keresztül. Ezelőtt magyar szót csak egyes családoknál, az utczán ritkán lehetett hallani, most magyar szóval találkoztam mindenütt, a hol megfordultam. — Tagadhatatlan, hogy e város rohamosan halad, magyarosodik. Természetes. A magyar iskola s számos ottani derék hazafi. köztük Molitórisz kir. jbiró, Mihalik ügyvéd urak stb.

Hálás elismerés legyen a polgári iskolának s mindazon derék férfiaknak, kik nem tartják csekély dolognak a magyaros hazafias szellem terjesztésének szent zászlaját a közügy érdekében kezükbe ragadni. **V. L.**

Még egy pár szó Vitális Istvánról.

A „Gömör-Kishont“ f. évi 29-ik számában F. I. aláirással megjelent tárczaczikkben foglaltak, valamint az érdekeltség, melylyel a rimaszombati közönség egyik nagyreményekre jogositott ifjának szomoru halála iránt viseltetik, inditanak arra, hogy ugy az emlitett közleményben foglaltak némely tévedéseit helyreigazitsam, mint a szerencsétlen ifju cselekedeteit illetőleg az inditó okokat (a menynyiben azokat a nyilvánosság elé hozhatom) földeritsem.

Majdnem minden olvasóban a köziemény némely pontja rosz érzést keltett, mennyivel fájóbb érzést ébreszthetett a szerencsétlen ifju szülőiben. Igy a közlemény azon részlete melyben „a boldogtalan fiatal ember lelkületének némi megértése czéljából neveltetésének bizonyos ferdeségét“ emliti fel a czikkiró. Erre vonatkozólag én, mint kezdettől fogva iskolatársa annyit jegyzek meg, hogy bármilyen volt is lelkülete a szerencsétlen ifjunak, neveltetése semmi tekintetben sem volt ferde, a mennyiben arra folyton a legnagyobb gond és figyelem volt forditva, semmi áldozat sem kimélve hogy a nevelés minden ágában teljesen ugy részesüljön, mint más talán vagyonosabb szülők gyermekei.

Nem csodálható tehát, ha e ferdenevelés emlitése és nyilvánossá tevése mélyen sérti a szegény szülőt, ki feláldozta volna, sőt fel is áldozta majdnem mindenét gyermekeért.

Igy tehát nem tarthatom helyén valónak, ha az emlitett közlemény irója a szerencsétlen ifjuról megemlékezvén ily dolgot emlit fel, annyival is inkább nem, minthogy arra nézve nem ismervén az ifju neveltetését — semmi alapja nem volt.

Fel kell emlitenem, miszerint Vitális István csak a szünidő alatt volt alkalmazva az országos statisztikai hivatalban. A közlemény irója pedig abban a hiedelemben van, hogy ő talán kizárólag erre lett volna utalva önfentartása tekintetében, holott hivataloskodásának egyedüli oka az volt, hogy szünidejét haszonra fordithassa, a nagy tanpénzt ezen keresményéből fizethesse ki, hogy igy könnyithessen szülein és bátyján.

A folyó évi május havában való felkerestetése a közlemény irójának sem a teljes kényszerüség, a megélhetés kérdésében történt, mivel még mindig volt oly helyzetben, hogy e czélból ne szorulhasson a hivatal keresésre, sőt bátyja is, szülei is jobban szerették volna, ha haza jön és nyugalomban tölti el szünidejét. Ha pénzt akart keresni a szünidő alatt is, oka ismét az előbbi, a tandij megszerzésére volt, melyet bár kényszerülve nem volt igy megszerezni, mégis ohajtotta volna, ha maga kereshette vala meg.

Minthogy alkalmaztatása ezuttal nem sikerült, ebből következtete a közlemény irója az elkeseredést és kétségbeesést, melynek áldozatává lett, pedig áldozni készszülői és bátyja voltak oly helyzetben, hogy valamint eddig, ugy ezután is nélkülözés nélkül haladhatott volna pályáján.

Az emlitett közleményben továbbá az foglaltatik, hogy a tanpénzt „az orvosi karnál senki fiának sem szokták elengedni.“ Erre nézve az igazság érdekében elég legyen annyi, hogy bár az orvosi kar a tanpénz elengedésében gyakran tulszigoru, mégis elegen vannak, kik a tandij alól teljesen fölmentvék.

Helyreigazitásként az emlitett közleményre nézve, mint a szerencsétlen ifju barátja és pályatársa, az igazság érdekében ezeket szükségesnek látom felemliteni. Szomoru öngyilkosságának okát legfőképen beteg kedélyében találjuk, mihez járult szerencsétlen szerelmi viszonya s ez által való elvakultsága, mely már annyi ifjunak végét okozá. E vak szerelem annyira eltölté, körülhálózá egész valóját, hogy attól szabadulni teljesen képtelen volt . . .

Csak ott talált üdvöt s boldogságot, hol e szerelem lebilincselé; egyebbütt kopárnak, ridegnek látta az életet.

Szülői és bátyja figyelmeztetését rosz akaratnak tekinté s azt hivé, hogy ezek akarják őt élete boldogságától megfosztani, holott csak figyelmeztették azon utra; melyen haladt, melyen az elfogulatlan figyelő és itélő nem találta fel azt, mit ő az elfogult föllelhetni vélt. Igy hasonlott meg azokkal kik jóakarólag intették, ugy hitte boldogságát elveszendőnek s igy lett e szerencsétlen szerelem áldozatává.

Hogy talán többet lehetett volna engedni szülei s bátyja részéről, hogy talán kevesebb szigor lett volna szükséges a figyelmeztetésekben, azt most felemliteni hiábavaló; hiszen ugy is a lelki erő hiánya s a beteg kedély voltak azok, melyek okozták, hogy a reményteljes ifju élet ily szomoru véggel szünjék meg.

Mindenesetre nagy veszteség a társadalomra, melynek hasznos tagja lehetett volna, nagy veszteség e városra, mely a jövőben büszkén vallhatta volna fiának, s a szülékre és rokonokra, kiknek minden reményük ő volt, végül nagy veszteség reánk barátaira s pályatársaira, kiknek egész életében követendő például szolgalt, ugy a szorgalom és kötelességteljesités, mint a jó erköles és becsületesség mezején.

Legyen áldott a felejthetetlen jóbarát és pályatárs emléke! **Zehery István.**

Tanügy.

Iskolai értesitők.

1. A rimaszombati egyesült prot. gymnasium XXIX-ik évi értesitője az $188^1/_2$. tanévről. Közzéteszi Zachar Gusztáv ez é. igazgató. E kis 24 lapra terjedő füzet felöleli ez egyetlen egyesült gymnasium tanügyi mozzanatait, s hü képét adja a tanoda beléletének. A mult iskolai évet két nevezetes mozzanat teszi emlékezetessé nevezetesen a tanárinyugdij-intézet megalkotása s a gymnasium kiegészitése végett a nagy közönséghez intézet kérelem, melynek következtében már eddig is mintegy 3000 frtot rakott össze a nemes áldozat készség a fent érintett czélra. Az igazgató választmány és tanári kar kebelében változás nem állott elő. Köszönetet érdemelnek különösen Szalóczy Dániel helv. hitv. lelkész, ki a vallástant tanitotta és dr. Szabó Sámuel városunk jeles orvosa, ki szegény sorsu növendékeinket gyógykezelte minden dij nélkül,

Van az intézetnek nagy, tanári és ifjusági könyvtára, jól rendezett muzeuma, kiválóan jó és olcsó tápintézete, melyben ez év folytán 65 tanuló nyert ellátást. A tápdijakból elengedett összeg 310 frt. A növendék száma volt 190, kik közül helv. hitv. 68, ág. ev. 64, róm. kath. 35, izraelita 23. Az ifjusági egyesületek szépen viráigoznak e tanintézetben. Igy van jólszervezett önképző-köre, ének-kara, gyorsirói-köre, gyámegylete, iskolai takarék-pénztára és zenedéje.

A jövő évben igazgató lesz Baksay István a tanév szept. 1-jén kezdődik a pót, javitó és felvételi vizsgák aug. 28—31-én tartatnak. A tandij egy iskolai évre 15 frt. Figyelmet érdemel a tanári kar azon utasitása, hogy mindazok, kik tan- vagy tápdij el- vagy leengedésben részesülni ohajtanak jól felszerelt (szegénységi és jó előmenetelről szóló bizonyitványok) kérelmeiket f. évi aug. hó 30-ig az igazgatósághoz nyujtsák be, ellenesetben jótéteményre csak esetleg számithatnak.

2. Vettük a Fábry János rimaszombati nyilvános felsőbb leánynevelő tanintézetének az 1881/2. tanévről szóló XIV. értesitőjét. Közzéteszi az igazgató tulajdonos. E tanintézet, mely városunkban és vidékén közszükséget pótol, hivatásának valódi magaslatán áll, s mint ilyen nem csak azt tüzte ki feladatául, hogy az életben megkivántató ismereteket sajátitsa el a növendék, hanem utal mintegy magára az életre akkor, midőn a képezdei tanfolyamok feláldi tása s a növendékek önmagára utalt részének tanitónőkké kiképeztetése által a tisztességes megélhetés eszközét bocsátja az illetők rendelkezésére. Az értesitőt egy jelentés nyitja meg, melyben igen helyesen van hangsulyozva, hogy az általános müveltség elsajátitásán kivül nem kis paedagogiai ismerettel kell birniok azoknak, kiktől a gyermekek legelső és legfontosabb nevelése fog függni egykor. Majd egy antinropologiailag fontos adatoknak előszámlálása következik, melyeket maga az igazgató gyüjtött össze a növendékek test-, hajszin, szemszivárvány, látó távolság, koponya kör, arczkör, arczszög, test-magasság, testi hiányok és szellemi tehetségéről a növendékeknek. Van ez intézet kebelében leány-egyesület, bazár-egyesület, iskolai takarékpénztár és kézimunka tanitás, mely utóbbiban 401 db nőimunka készült el. — Taneszközökkel gazdagon fel van szerelve. Tandij egy tanévre 36 frt, könyvtár és taneszközökre 1—1 frtot kell fizetni. A rendes tantárgyakon kivül előadatnak az angol és franczia nyelvek 20—20 frt. mürajzolat 10 frt, zongora heti 6 óráért 100 frt dijért. Zenemütár és zongora használatért 10 frt fizetendő. Van az intézetben benlakók számára is hely, kikért személyenkint beleszámitva a tandijt, a franczia nyelv és zongora tanitásáért járó dijat 380 frt fizetendő, az utóbbiak nélkül pedig 260 frt. Növendékeinek száma volt 33, kik közül tandijmentességben 6 részesült.

Meghivó.

A „Gömörmegyei általános tanitó-egylet“-nek Csetnek városában 1882. évi augusztus hó 23., 24. és 25. napjain tartandó kilenczedik közgyülésére.

— Bátorság hölgyeim! . . . voltak első szavai s egészen kihajolva az ablakon a vonat elé irányozta fürkésző tekintetét.

Emma és Klemma reszkető tagokkal, szótlanul állottak egymás mellett.

A távolban egy füstölgő tömeget vettek észre az ifju sasszemei. A fütty ismétlődött, a vonat lassitotta menetét; a gőz félelmes zugással rohant ki a kémény öbléből.

— Összeütközünk! — kiáltott most egy őr a kocsik tetején. Ezer rémült fő tünt elő az ablakoknál szavára, s a kétségbeesés hangjai fokozták ujból a rémületet. Emma ájultan omlott a báró karjaiba, miután lezáruló szép szemei egy esdő pillantást vetettek a kigunyolt ifju különben rokonszenves arczára. Remegve tartotta kedves terhét egyik kezével átölelve, mig a másikkal a kocsi ajtóját iparkodott felrántani. Az nem engedett. Gyors elhatározásra volt szükség. A vonat mind közelebb ért a veszedelemhez. A báró a pamlagra helyezte az ájult nőt, s villámsebességgel bocsátkozott le az ablakon, hogy kivülről kisérelje meg a zár felnyitását, de egy „vissza!“ kiáltás megakadályozá szándékában. A szó egy közelgő szolgától jött.

— Ne féljenek uraim, nincsen veszély, egy cséplőgép füstölög a távolban.

Hosszu sóhaj hagyta el a megrémültek kebleit e szavakra, s a nyugalom visszatértével megeredt a tréfás megjegyzések árja a vigabbak ajkairól. Mosolygott a szép Emma is a báró ügyes mondásain, de a guny eltünt ajkairól; pilláji félig lezáródtak az ifju tekintete előtt. Klemma gyönyörrel szemlélte barátnője zavarát.

Kedves társalgás követte a fiatalok között a rémes jelenetet. A kigunyolt báró szellemességével billincselte le a hölgyek figyelmét. A vonat megkésve érkezett a fővárosba, s mindhárman az ut rövidsége miatt panaszkodtak. A szerencsés ifju örömmel üdvözölt vendég lett a hölgyek rokonainak körében is, s nehány hó mulva nagy szerepre szerződött a pajkos Emma az ő komédiásával. Eljátszották az élet legszebb játékát — az oltár előtt.

Sorrend: augusztus 23 án. D. u. 6 órától 8-ig. Előértekezlet t. Szontagh Pál ur kertje, vagy kedvezőtlen időesetében a városi tanácsteremben. Bizottságok kinevezése. Ismerkedési estély a városház éttermében.

Augusztus 24-én. D. e. 7—8. Az ág. hitv. ev. iskola helyiségében rendezett tanszerkiállitás megtekintése. Tanintézetek megtekintése. — D. e. 8—9. Mintatanitás a tornászatból az ág. hitv. ev. iskola tornaterén id. Nagy Lajos tanitó által, — a számtanból Makovics Pál tanitó által a róm. kath. iskola tantermében. D. e. 9—1. Közgyülés az ág. hitv. ev. templomban. — Tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentés az egylet évi működéséről. 3. Pénztárnoki-, könyvtárnoki-, „Eötvös alap"- s tanszermuzeum-bizottsági jelentések, 4. Fülep Bénjamin, az országos tanitógyülésre kiküldött képviselő beszámolása. 5. Jelentés a pályamüvekről. 6. Inditvány a nyugdij-törvény revisiója tárgyában. Előadja Wagensommer J. 7. Inditvány egy tanügyi szakközlöny megindítása tárgyában. Előadja Lenkey J. 8. Vitatétel. (A mintatanitás módszere.) Közebéd a városház nagy termében. D. u. 3 órakor. A gyümöles-nemesités egyik nemének bemutatása Mariányi Antal által. D. u. 4 órakor. A csetneki templom megtekintése s Csetnek történeti multjának ismertetése Mikulás Imre tanár által. D. u. 8 órakor. Hangverseny.

Augusztus 25-én. D. e. 8—12. A közgyülés folytatása. Tárgyai: 1. A kiküldött bizotságok jelentései. 2. Az ismétlő iskola tan- és óraterve. 3. Növénytan tanitásának módszere a népiskolában. 4. Folyó ügyek. 5. Egyéb inditványok. D. u. 2 órakor. Kirándulás a nagyszlabosi papirgyárba.

Az elnökség.

Figyelmeztetés. A közgyülésen résztvenni kivánó egyleti tagok a tagsági jegyért, mely nélkül elszálásolás s községeik segélyezésére igényt nem tarthatnak, a vasuti árleengedést élvezni óhajtók pedig a vasuti igazolványért is bezárólagos augusztus hó 10-ik napjáig Melczer Ede elnöknél Dobsinán mulhatatlanul jelentkezzenek. — A közgyülés alkalmával tartandó hangverseny tiszta jövedelme egyletünk s az „Eötvös-alap" javára fog fordittatni. — A tanszerkiállitásra küldendő tárgyak aug. hó 20-ik napjáig id. Nagy Lajos csetneki tanitó urhoz szállitandók.

Meghivó.

A „Rimaszombati Dalárda" a „Debreczeni Országos Dalárünnepély"-en résztvenni ohajtván: uti költségeinek fedezésére folyó 1882-ik év augusztus 6-án a „Három Rózsa" vendéglő nagy termében többek közremüködésével tánczczal összekötött dalestelyt rendez, melyen az ünnepélyen előadandó versenydarabokat fogja bemutatni.

Müsorozat: I-sö szakasz: 1. „Ébresztő", (versenydarab) Erkel Gyulától. Előadja a dalárda. — 2 „Dalok" hegedü kisérettel tilinkón előadja: Kozmay Dezső. — 3. A „Mohácsi koldus", férfi négyes Nyizsnyay Gusztávtól, előadja a dalárda négy tagja. — 4. Felolvasás Bodor Istvántól. — 5. „Ébresztő," (versenydarab). Mosonyi Mihálytól. Előadja a dalárda.

II-ik szakasz: 1. „Takarodó", a „Névtelen hősök" eredeti dalmüből (versenydarab) Erkel Ferencztől. Előadja a dalárda. — 2. „Magán dal" hegedü kisérettel. Előadja: Perecz Sámuel. — 3. A „Viharban" (versenydarab) Dürnertől. Előadja a dalárda. — 4. „Humoros költemény" Hubay Miklóstól. — 5. „Magyar dalár-induló," (versenydarab) Huber Károlytól. Előadja a dalárda.

Kezdete 8 és fél órakor.

Helyárak: Körszék: 1 frt 20 kr. — Ülőhely: 80 kr. — Földszint 50 kr. — Karzat: 30 kr. — Jegyek előre válthatók Baksay József ur kereskedésében s estve a pénztárnál.

A választmány.

Hirek és vegyesek.

Halálozás. Doggenfeldi Vetter Antal, a magyar-szabadságharcz egyik felkent bajnoka f. hó 27-én Budapesten elhunyt. A boldogult 1808-ban a velenczei táborban született. 10 éves korában a bécsujhelyi katona nevelőintézetbe adták, honnan 1823-ban mint zászlótartó lépett a seregbe. 1830—39-ig tanár volt a hadapród iskolában, 1840. 1845 granatos osztály-parancsnok Bécsben, honnan mint alezredes Nagyváradra tétetett át, a hol találták a 48-diki események. Az ő zászlóalja volt első, mely parancsnoka buzditására legelőször kérte meg az első felelős magyar minisztériumot, hogy honvédnek vegyék be. Mint ilyen igen kitüntette magát a perlászi ütközetben. Ettől kezdve a harczmezőn emelkedett fokról-fokra egész az altábornagyságig. Személyes bátorságát és vitézségét bizonyitja az, hogy Lagendorfnál egy maga 12 embert vágott le. A forradalom leveretése után Angliába menekült, honnan a magyar légió vezetésére Olaszországba utazott, de innen némi bizalmatlanság folytán csakhamar eltávozott. Az általános amnesztia után hazajött s először Pozsonyban telepedett le, hol diszpolgárrá választották. Innen Budapestre tette át lakását, hol a halál diesteljes életének véget vetett. — Nyugodjanak béken porai a vértől áztatott haza hantjai alatt!

Nyilvános számadás a f. hó 19-én tartott mükedvelői előadásról: Befolyt a pénztárba összesen: 102 frt. 60 kr. Kiadás: Zene és világitás: 26 frt. 82 kr, szolgálat 5 frt. 20 kr, nyomda, bélyeg és postadij 8 frt. 20 kr. kellék 11 frt. 78 kr. összesen: 52frt. 60 kr. Tiszta jövedelem e szerint 50 frt. — Rimaszombat, 1882. julius 25. Bodor István, Manczel József, Szabó Elemér.

Villámcsapás. F. hó 25-én vészterhes felhők vonultak el bérczes megyénk felett. A gortva és az alsórima-völgyön egymást érték a czikázó villámok, mialatt ömlött a zápor itt-ott jéggel vegyest. A zivatar 6 munkást, kik a vasuti töltés tatarozásával voltak elfoglalva a jánosi őrház közelében meglepett s mig öten az indóházba menekültek átázva, L. Szőke István pálfalvai lakos egy terepélyes fa alá vonult, mig Bujdosóné nevü asszony, kit a vihar utközben ért, a szomszédos fa alatt vonta meg magát. Igy nézték remegve a természet borzasztó játékát, midőn egy villám épen azon fába ütött, mely alatt Szőke vonult meg s a szerencsétlent egyszerre agyon ütötte. A megrémült asszony feledve a szakadó záport lélekszakadva rohant be Jánosiba, hova csakhamar a hullát is beszálitották. — Temetése 26-án nagy részvét mellett ment végbe.

A helybeli izraelita hitközség csütörtökön fogja fogadni ujonnan választott rabbiját, kihez orthodox elveinek daczára hazafias szellemét tekintve szép reményeket füznek. Az ünnepélyes fogadtatás az indóháznál kezdődik, honnan a fogadó közönség a templom udvárára vonul, — hol szintén üdvözölni fogják; ennek elhangzása után magyar szónoklattal mutatja be magát a hitközségnek s a jelenlevő közönségnek.

Susában f. hó 25-én hihetőleg gyujtás következtében reggeli 8 órakor tüz támadt, mely egy boglya takarmányt emésztett fel.

A debreczeni dal- és zeneünnepély programjának főpontjai a legutóbb tett módositások szerint a következőleg állapittatott meg. Az ünnepélyek augusztus 16-tól bezárólag ugyan azon hó 21-ig tartanak és pedig első nap: Megérkezés és ünnepélyes fogadtatás a rendező bizottság és a városi hatóság által; este 6 órakor az összes dalegyletek fogadtatása és üdvözlése a diszelnök és az egyesület elnöke által. Előértekezlet a másnapi teendők megállapitása iránt; este 8 órakor ismerkedési estély. Második nap. Közgyülés; a versenybirák megválasztása és a versenyzők sorrendjének megállapitása. 10 órakor első összpróba. Este 6 órakor a szinházban első dalverseny Erkel Gyula „Ébresztő" czimü pályanyertes münégyesével. Harmadik nap: Délelőtt 9 órakor daláregyesületi közgyülés; 10 órakor második összpróba: este 6 órakor a szinházban második hangverseny. Negyedik nap: 9 órakor közgyülés folytatása; 10 órakor utolsó összpróba. Este 6 órakor nagy összelőadás a szinházban Huber Károly orsz. karnagy vezénylete mellett. Ötödik nap: 9 órakor közgyülés. Esti 6 órakor diszhangverseny a szinházban a fővárosi müvészek közremüködésével. Esti 9 órakor tánczvigalom. Hatodik nap: 9 órakor zárülés. A versenybirák itéletének kihirdetése és a dijak kiosztása. Bucsu, kivonulás és elutazás.

Eltünt vőlegény. A mult kedden kellett volna megtörténni az esküvőnek a szomszéd F.-Pokorágyon. — Egy szép és szorgalmas leány várta ott dobogó szivvel vőlegényét Bellényből. — A vőlegény K. G. hétfőn el is bucsuzott Kálosán lakó édes anyjától, hogy menyasszonyához megy. — Az édes anya könyázott szemekkel adta reá az áldást s bocsátotta utjára. — De az emlitett napon hasztalan várta a menyasszony, csak nem érkezett meg. — Pénteken megjelent a vőlegény anyja is, de fiának sehol se hire, se hanva s hollétét mindez ideig kitudni nem sikerült.

Nagy tüz. F. hó 19-én Szepes-Bélán esti 10 óra előtt tüz ütött ki, mely a vihar által ragadtatva csakhamar 45 házat, 80 csürt, számos mellék épületet hamvasztott el.

Poruljárt gavallér. — Kaviárra éhezett egy szerelmes ifju a minap. — Ki is nézte magának a csemegét, s a feltalált ideállal ki is nézték az időt a menyecske lakásán még pedig akkor, midőn a férj hivatalos teendőivel van elfoglalva. Sőt hogy biztosabban élvezhessék a boldogitó együtlét perczeit, a nő azon utasitással küldött egy megbizottat férje után, hogy siessen a hivatalos helyiségbe, mert nagy szükség van reá. — A pontos férj el is ment, hol meggyőződvén arról, hogy felültették, észrevette, hogy honnan fu a szél s a kaviár fogyasztókat bizalmas együtlétben találta. A különben higgadt véralkatu férfi türelmének a látottak miatt vége szakadt s miután az illető gavallért jól végigverte minden oldalról, a csapodár oldalbordát egyengette meg emlékeztetőül az idylli perczekre. — Hejh! nagy baj az ha fiatal is, szép is a menyecske, e mellett még csapodár. — No de hisszük, hogy mindkettőnek lehül a vére, mire a kék foltok elmosódnak s a vett sebek behegednek.

Véres verekedés Dombóváron. Ma egy hete véres verekedésnek szinhelye volt Dombovár környéke. Ugyanis a budapest-pécsi vasutvonalat e helyt mintegy 150 horvát és kevés magyar munkás épiti. A horvátok munkavezetője több izben izgatta a horvátokat a magyarok ellen, minek következménye kölcsönös sértegetés és feszült viszony lett. Vasárnap mindkét fél jól beborozva verekedést kezdett. A horvátok többségbe lévén a magyarokat megszalasztták, mire a városban azon hir kapott lábra, hogy a horvátok a magyarokat gyilkolják. Erre a pórnép baltára és vasvillára kapott, megtámadta a horvátokat, fejükre gyujtották a bódékat s a menekülőket agyonütötték. Hat elégett, 12 agyonvert és több sebesült constatáltatott.

A tisza-eszlári eset még mindig élénken foglalkoztatja a közvéleményt. Az érdekeltek több sensatios hir világgá bocsátása által igyekeznek a biróságot s a közvéleményt félrevezetni, sőt a vizsgáló birót felakarták jelenteni a miniszteriumnak bizonyos kinzatásért, melyről mit sem tudnak. Beszélik, hogy S. E. hulláját fej nélkül a határban megtalálták, hogy befalazták valahol; de ugy látszik e hirek nem valók. A vádlottak védői Eötvös és Funták kérvényt nyujtottak be a nyiregyházi törvényszékhez, hogy a nyomozati iratokat, különösen az álhulla boncziegyzőkönyvét rendelkezésükre bocsássa, a biróság tekintettel arra, hogy az ügy még az előnyomozás stádiumában van a kérvényre elutasitó határozatot hozott.

Egyptomban még mindig harcziasok az állapotok. Arabi pasa, a nemzeti párt harczias feje Kairóban uj kabinetet alkotott, mely hirre hazaárulónak nyilvánittatott. — Az ulemák mindenfelé a szentháborut proklamálják, mire több helyen a keresztények felkonczolása kezdődött meg. — Angolcsapatok nyomulnak a lázadók ellen. — Sőt azon hirre, hogy Törökország jogainak megóvására fegyveres népet küld Egyptomba, Arabi kijelenté, hogy ezek ellen is fog harczolni, még pedig utolsó lehelletig. — Reményét táplálja a folyton szaporodó sereg, mely ez idő szerint 50000 főből áll. Sőt már Suez nyugtalnitására 4000 embert több ágyuval küldött előre.

„Vasárnapi ujság" julius 23-ik száma következő tartalommal jelent meg; Kirándulás a Retyezátban, képpel. — fejedelemné galambjai. Történeti, rajz. Irta P. Ssathmáry Károly. — Alexandria bombázásából. képekkel. — Egyiptomi nők, képpel, — Az ujkor ágyui. — Román népdal. (A közkedveltségü „Granile vara se socu".) Ember Ggörgytől. — Boszniai baka nóta. Egy székély katonától, — Egy fedél alatt. Angol regény, képpel. Irta Payn Jakab. — Egyveleg. — Ostendében. képpel. — Az izlam. Vajda Jánostól. — Uti képek Kis-Oroszországból, képekkel. XII. Kiev. A templom-város. Tissottol. — Az egyiptomiak és scythák nézete az élet keletkezési helyéről. Dr. Dezső Bélától. — Irodalom és müvészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakjáték. — Heti naptár. A „Vasárnapi ujság" előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai ujdonságok" kal együt 3 frt.

Rövid hirek: Uj-Tátrafüreden f. hó 20-ig 287 vendég volt. — **Nagyváradon** a takarék pénztár pénztárnoka Szász Károly miután 43,142 frt 63 krt elsikkasztott, f. hó 27-én szivén lőtte magát. — **Odesszában** elfogták Romanescu galaczi orosz consulnak fiát azon gyanu miatt, hogy a nihilistákkal összeköttetésben van, sőt dynamitot ő szállit azok számára. — **Maroskereszturon** (Erdély) érdekes római leletet találtak, az ásatást Kovács Ferencz apát-plebános vezeti. — **Vakmerő vállalkozó.** Ferd Norman Svéd sportman vállalkozott azon vakmerőségre, hogy 100 nap alatt egyszerü evezős csolnakon az atlanti oczeánon keresztül Amerikába hajózik. — **Philoxera** constatáltatott Borsodban Bánhorvát és Abauj-Torna megyében Varbócz és Perkupa községekben.

CSARNOK.

Az iskolából az életbe.

(Beszély **Kozmay Dezsőtől.**)

(Folytatás.)

Soha ebéd nem esett ugy, mint ekkor. — Mosolygó képpel nézett rám a nagymama, látván mily jó étvágygyal esem neki mindennek, mit csak az asztalra hoztak. — A tanitóba is alig fért már az étel, csak ugy tömött magába mindent; különösen az ebéd folyékony része iránt viselkedett nagy előszeretettel, mire nézve kedves előjelül szolgált pirosló orra.

Magatartásából, mit atyámmal szemben felvett, kivettem, hogy hizelkedő s meghunyászkodó ember ő kigyelme azok előtt, kiktől tart, atyám pedig a város első embere volt; s jó részt ez adott nekem bátorságot később is szabadabban és fesztelenebbül viselni magam akár az iskolában, akár másutt, mint a többi fiuk, kik igen féltek különben kapczáskodó szigorától.

Olvasni hamar megtanultam s megtanitottam Zsigát is, kinek értelme könnyen fogott fel mindent mire én tanitottam, mig a tanitó magyarázatait igen nehezen értette meg. — Atyám minden nap elhivatta hozzánk, hogy velem játszék; valahogy meg tudta az iskolában történteket. — De mi nagyobb részt tanultunk, ha együtt valánk, ugy, hogy csakhamar az iskolában én az első, ő a második lett.

A gyermekek előtt nagy tekintélyem volt. Hogyne? Én voltam az egyedüli az iskolában, ki szembe mertem szállni a vörössel, kinek viszont letünt a csillaga. — Én voltam játékaink rendezője, én tudtam legmesszebb hajitani, legügyesebben labdázni, csak a hol szaladni kellett, a hol szorult a kapcza, ott már a vörös lábai legyőztek.

Zsiga soha sem játszott velünk; mihelyt elkezdett olvasni mindig a könyvet bujta, ugyannyira, hogy a vizsgán ő kapta el az egyik dijat, mit a tanitó tüzött ki, a másikat meg a vörös.

Tulajdonképen nekem kellett volna az egyiket megkapnom igazság szerint.

Ezt hittem a vizsga előtti napon is. — De a mint elérkezett a vizsga ideje, legelőször a vörös felelt. — Csodálkoztam, mily nagyszerüen beszélt; soha sem hallottam őt még igy felelni, persze csak később tudtam meg, hogy a tanitó betanitatta, vele azt a részt. a mit a vizsgán volt elmondandó. — Láttam, hogy az egyik dij az övé. — „Kéri Béla!" hangzik most. — Még mindig a vörös feleletével bibelődtem. — Hogy történhetett az, hogy a ki eddig ugyszólván soha sem tudott semmit, most ily nyilvános tetszést arasson. Az egyik dij tehát elesett tőlünk, vagy én tőlem vagy Zsigától, mert oly buzgón senki sem tanult mint ő. Egyszerre csak valami furcsa jutott eszembe, egy merész terv fogamzott meg agyamban, nem sok ügyesség kellett hozzá, hogy kivihessem. A mint nevemet ismételni hallám felállottam, kezeimbe vettem a könyvet s olvasni kezdtem.

Általános elszörnyüködés! — „Hallatlan!" — hebegé a tanitó „Béla! szólt hozzám — mi ez?"

Rábámultam s ravaszságtól égő szemeimet körül jártattam a teremben, a hol atyám vállvonogatásait s zavart tekintetét pillantottam meg. A fiuk félénken Zsiga pedig sáppadt arczczal nézett reám.

Mi volt ez általános nyugtalanság oka?

Hát az, hogy nem olvastam jól. Egész mondatokat hagytam ki, a szavakat elferditém, a nyughelyeket nem vettem figyelembe, szóval össze handa-bandáztam mindent.

Mindenki sajnált. A tanitó nem tudta, mit gondoljon felőlem; de a czél el volt érve: elestem a másik dijtól, melyet Zsiga kapott meg, kinek folyékony olvasása, értelmes hangsulyozása mindenkit meglepett; de ő szomoru arczczal vette át az ezüst pénzt, mit szivében nekem szánt, de mit én, hála ravaszkodásomnak! megnyerettem vele.

A vörösnek tündöklött az arcza a kárörömtől, s ez igen bosszantott, elégtetelt kellett vennem; a mint a vendégek eltávoztak s csak magunk maradtunk a tanitóval, felállottam a padra s elkezdtem könyv nélkül mondani azt, a mit különben csak olvasni kellett volna, s lehetőleg azon voltam, hogy helyesen, értelmesen ejtsem ki a szavakat, ne hogy azt higyjék, mintha talán valami pillanatnak hatása alatt olvastam volna az imént rosszul, s nem pedig akarattal. Még nagyobb bámulat fogta el a gyermekeket, Zsiga szemrehányó tekintettel előbbi magamviseletemért, de örömtől ragyogó arczczal, a vett elégtételtől ezt mondá:

„Nesze vedd e pénzt, jobban megillet mint engem."

A tanitó fejét rázta, mint a ki sehogy sem érti a dolgot, csak a vörös kiálltott föl:

„Mindegy, mikor kellett nem tudtál semmit."

Ezzel le voltam torkolva, de valami benső megelégedés következtében nagylelkü voltam, s neki engedém át az utolsó szót, de láttam, mily néma dühhel telt pillantásokat vetett reám a mint ki mentünk.

— Kedves jó fiam, ember vagy, kezet ide! igy szólt atyám, a mint a szobába lépett. Jer csak nagymama itt van ez a rosz fiu, ki nem tudott semmit, de nem is kapott ám semmit.

A nagymama ölébe kapott, össze-vissza csókolt s könnyeivel áztatá szőke fürteimet, — Olyan vagy mint az anyád volt, — szóla.

Ők megértettek engem s ez volt legkedvesebb elégtételem.

Körülbelől az első évhez hasonlóan mult el a második is, midőn már mi voltunk a nagyobbak, s a vörös már egy másik terembe, egy másik tanitónak a keze alá jutott. Már csak a játékhelyen találkoztunk, hol a fiuk figyelmességből rendesen az ellenpártba juttattak mindig.

Az első mindig én voltam, Zsiga mindig a második. A tanitónak már csak atyám iránt való tekintetből sem jutott soha eszébe, hogy az elsőséget tőlem elvegye, hasztalan lett volna minden igyekezetem Zsigát ültetni oda; de meg maga Zsiga is sokkal önzetlenebb volt, hogysem vágyódott volna, első lenni, hol én voltam az, igy nem kevésbé játszottak közre a körülmények, hogy mindig bizonyos fölényt gyakorolni ne éreztem volna magamat hivatva azon kis körben, melyben forogtam.

Tanulmányaink, különösen kettőnknek, kik az előző évben figyelmesek voltuuk a nagyobbak tantárgyai iránt, igen könnyüek voltak s annál inkább megszerettük a tanulást; meg

volt bennünk az ismeretek iránt való vágy s igy meglehetős alapra tettünk szert, magát a tanulást illetőleg.

Az év végén már mind a ketten megkaptuk az ezüst dijat s most az egyszer mindnyájunk örömére s megelégedésére.

A harmadik évben már mi is más terembe mentünk át. Az év kezdetén a tanitó meghatottságot szinlelő szavakkal buesuzott el tőlünk. Mi is megvoltunk hatva — már a mennyire gyermeki lélek — mely egy uj dolog után vágyódva a régiek emlékét méltányolni tudja, — meglehet hatva. Kezet fogott velünk s igy bocsájtott át egy másik szemben fekvő szobába, mely szakasztott olyan volt mint emez.

Ott egy nagy bajuszu, magas, ősz ember fogadott.

„Isten hozott fiaim. No üljetek le. Megállj! ugy ültök a mint mondom sorba. Kéri Béla, Orosz Zsiga stb. stb. Ti menjetek oda hátra a hatodik padba, s ti — fordult az ott ülőkhöz jertek előre. Ez lesz a harmadik osztály, ti lesztek a negyedik. Te Hegyi Kálmán, ismét csak ott maradsz elsőnek, mig le nem csapnak. Nem tanultál semmit, nem jöhetsz át a negyedikbe.“

Igy ültünk tehát: A vörös: ő volt Hegyi Kálmán, én és Zsiga.'

Tehát a vörös megbukott. De változás történt rajta: kezdett most már tanulni; hihetőleg az irigység és féltékenység s talán némi szégyenérzet müködött benne. Egyszóval akármint történt is, de mindig tudta ezután leczkéjét s megmaradt mind végig elsőnek.

De a negyedikben már lecsaptuk, ismét hanyag lett; nem volt benne kitartás, volt ugyan jó élénk esze, de nem volt alapja, sántikált mellettünk, noha még mindig a jobb tanulók közé vala számitható.

És igy végeztük hárman gymnasialis tanulmányainkat. A közöttünk kifejlődött viszony az maradt mindig a mi volt: idegenkedés tőlünk irányában, s irigység, talán lenézés nála mi iránt unk.

Beléptünk az életbe. (Folyt. köv.)

Hivatalos közlemények.

Pályázat!

1450. sz. — Gömörmegye területén megürült nagyrőczei és ratkói körorvosi állomásokra ezennel pályázat nyittatik. Ezen körorvosi állomások javadalmazása a következő:

1. A nagyrőczei körben:

a) A szövetkezett községektől fizetés 400 frt — kr.
b) Ugyanazoktól lakbér fejében 100 frt — kr.
c) A rimamurány-salgótarjáni egyesülettől fizetés 150 frt — kr.
d) Ugyanezen egyesülettől az egyesületi munkások látogatása alkalmával fuvar-illetmény 1 frt 50 kr.
e) és egy egész napot igénybe vett gyógykezelésnél ezen felül ebédilleték 1 frt 30 kr.
f) Látogatási dij a körorvosi székhelyen N.-rőczen nappal 20 kr., éjjel 40 kr., a körhöz tartozó többi községekben nappal 50 kr., éjjel 1 frt o. é.
g) A székhelyen kivül lakó betegektől azokhoz meghiva, természetbeni fuvart vagy megfelelő fuvarköltséget követelhet.

2. A ratkói körben (székhely Ratkó).

Az évi fizetések és egyéb járulékok ugyanazok, mint a nagyrőczei körben, a c) alatti Salgótarján rimamurányi egyesületi fizetés kivételével, mely ezen körben csak 130 frt o. é. Végül megjegyeztetik, hogy a körorvosok saját kerületüket havonkint egyszer beutazni, s az igazolt vagyontalan betegeket dijtalanul gyógyitani kötelesek. Az ezen körorvosi állomások valamelyikét elnyerni óhajtók felhivatnak, hogy szabályszerüen felszerelt folyamodványaikat folyó 1882. évi augusztus 31-ig alólirotthoz küldjék be. — Jolsván, 1882. jul. hó 10-én. **Maléter Ede**, szbiró.

Piaczi árak: Rimaszombat, 1882. julius hó 29-én tartott hetivásár alkalmával a gabonanemek és kapásnövények következőleg jegyeztettek:

	hectoliterenkint		métermázsánkint	
Buza	6.75	7.—	8.50	11.30
Feles	5.80	6.30	7.80	8.—
Rozs	5.—	5.50	6.00	6.50
Árpa	3.70	4.—	—.—	—.—
Zab	3.10	3.30	—.—	—.—
Kukoricza	6.20	6.50		
Bab	—.—	—.—		
Kása	—.—	—.—		
Burgonya	1.50	1.75		
Széna, kötött	—.—	—.—		
Takarmány szalma	—.—	—.—		
Alom-szalma	—.—	—.—		
Zsúp-szalma	—.—	—.—		

Szerkesztői üzenetek.

A. J Várva várjuk.
B. B. Sorát várja.
K. H. Hason irányu közleményt az illető neve alatt s csakis a „Nyilt-tér“-ben közölhetünk.
L. L. Az igért tárgy mégis marad.
F. A. A „Csengő lyuk“ kutatása minő eredményre vezetett?
F. I. A kérdéses combinatióra nem mi szolgáltattunk alapot.

Felelős szerkesztő s laptulajdonos: **Pető Porubszki Pál.**

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

116/882. sz.

Dobsina rend. tanácsu városánál a **főjegyzői** állomás, halálozás folytán megürülvén, — ujonnan betöltendő.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen 800 frtnyi évi rendes fizetés, 21 köbméter bükk és 52 köbméter fenyüfa járandósággal egybekötött állomást elnyerni óhajtják, miszerint kellőleg felszerelt kérvényeiket **f. 1882. évi szeptember hó 13-áig** alulirt polgármesteri hivatalnál annyival inkább nyujtsák be, mivel a később beérkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Dobsina, 1882. évi julius 16-án.

2—3 **Gömöry,** polgármester.

Eladó ház.

Rimaszombatban a „Belső Rózsa“ utczában 14. sz. a. levő udvar a rajta levő épületekkel együtt szabadkézből eladó. — Értekezhetni lehet Rimaszombatban **Mindszenti Bertalan** tulajdonossal.

Hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Tamásfalán (saját házamban) mindenféle nagyságu és szinü, saját gyártmányu

cserépkályhák

nagy választékban, jutányos áron mindig kaphatók. Megrendelések pontosan teljesittetnek.

Tamásfala, (u. p. Rimaszombat) 1882. julius hó 28-án.

Andrik Sámuel, kályhásmester.

1—6

Nagy végeladás!

Van szerencsém a t. cz. közönség tudomására hozni, hogy a Cserencsényi utczában létezett

Schönfeld József-féle

féle szabó-üzletből nyilvános árverésen igen sok férfi- és gyermek-öltözéket vásároltam össze jutányos áron; — szándékom ezen tárgyaktól megválni, ennélfogva folyó évi julius hó 11-én, saját üzlethelyiségemben (**főtér: Süthő István féle házban**)

nagy végeladást

rendeztem, és folytatom mindaddig, mig csak ezen tárgyak ki nem fogynak, mivel ujon berendezendő

férfi-szabó üzletemben

jövőre csupán oly elismert hirü gyárakból szándékozom csak szöveteket vásárolni, a melyek jóság és finomság tekintetében a mélyen tisztelt közönség megelégedését megnyerendik. — Mérték utáni megrendelések a legujabb divat szerint, gyorsan és jutányosan eszközöltetnek.

Teljes tisztelettel

Rimaszombat, 1882. julius 15.

3—* **Schönfeld B.**

10—15 **BROGLE JÓZSEF,**

gép- és rostalemez-gyára Budapesten.

Gyár: vácziut az osztr. állam vaspálya közelében. **Raktár:** váczikörut 68. sz.

Ajánlja minden gazdasági kiállitáson kitüntetett javitott gyártmányait, mint:

Trieuröket változó rostával **Tisztitógépeket** szelelővel különlegességek **malmok számára** 28. 466. szám alatt szabadalmazott **hármas ekéket, cséplőgép-rostákat, lyukasztott és hasitott lemezeket,** vas, aczél és horganyból, valamint mindennemü gazdasági gépek és szereket. — **Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmetve.**

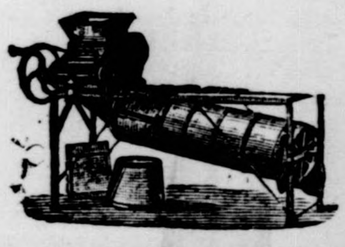

3423/1882.

Árverési hirdetmény.

A rszombati kir. törvszék telekkönyvi osztálya részéről közhirré tétetik, miszerint **Kohn Sámuel** felperesnek 408 frt 15 kr. tőke s járulékai végett kiskoru **Bús Pál** és **Szabina** alpereseknek a rimóczai 23. sztjkben foglalt 597 frtra becsült birtoknak végrehajtási elárverezésére második határnapul 1882. augusztus 10-én d. e. 10 órája Rimóczán a község házánál kitüzetik, azon kijelentéssel, hogy azon birtok a második árverésen becsáron alul is el fog adatni.

Az árverési feltételek valamint a becslés ezen tkhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kir. tszék, mint tkhatóság Rimaszombatban, 1882. julius 14-én.

Marton, kir. tszéki elnök.

GUTJAHR és MÜLLER

(ezelőtt **BROGLE J.** és **MÜLLER.**)

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

Budapesten: a Margithid közelében.

Ajánlják szolid szerkezetü és javitott gyártmányukat, mint: **Trieurök gazdaság számára:** Járgány-cséplőgépek. Szelelő-rosták. Kukoricza-morzsolók. Szecskavágók és Borsajtók. **Különlegességek malmok számára:** Dupla malmok. Malom trieurhengerek. Gabona-osztályozó hengerek. Koptatógépek. Daraválasztógépek. Tarárok (Detacherök.) **Malom-alkatrészek:** u. m. Transmissiók. Szijkerekek. **Rostalemezek:** Cséplőgéprosták. Liszthengersziták. Koptató-lemezek. Ráspoly-lemezek stb.

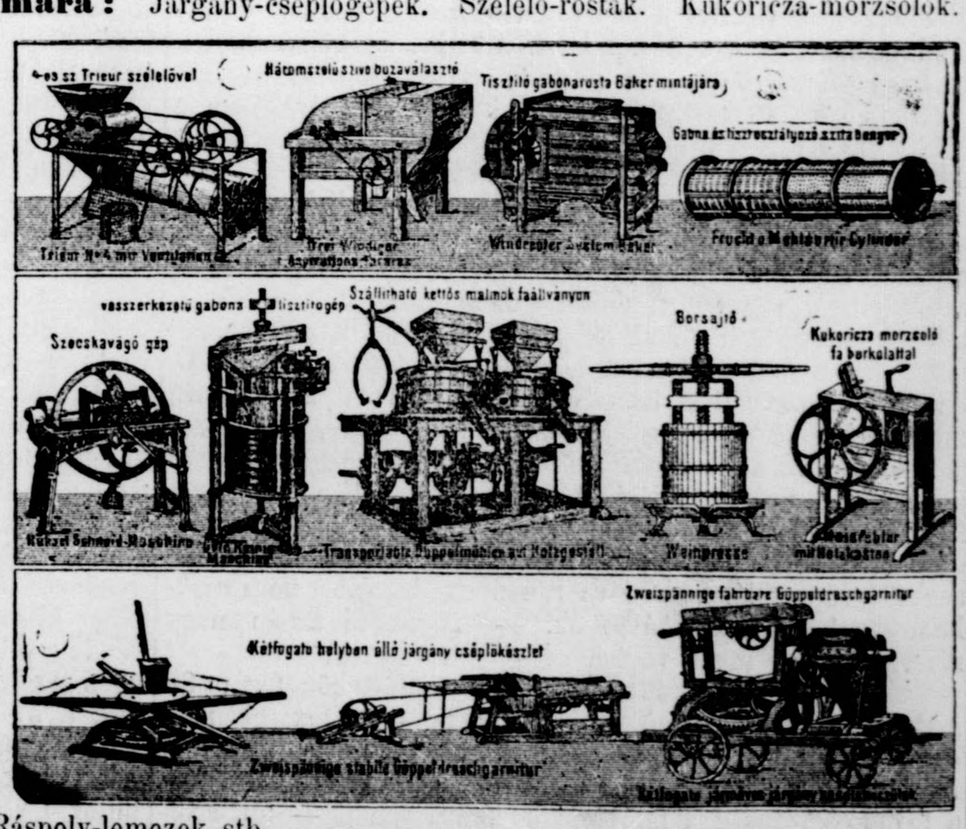

Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve. 10—30

Gyári raktár és képviselőség: Rimaszombatban **SZOJKA JÁNOS** urnál.

Nyomatja és kiadja **Rábely Miklós.** Rimaszombat, 1882. (Losonczi-uteza 24. szám).